

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026 OSLO
Norge

Vår saksbehandler
Anders Huus
+47 95 79 91 91

Vår dato
17.10.2023
Deres dato

Vår referanse
23/00058-8
Deres referanse

Statsbudsjettet 2024

16. mai inngikk Norges Bondelag en jordbruksavtale som Stortinget behandlet og sluttet seg til før sommeren. Norges Bondelag konstaterer at bevilgninger over jordbruksavtalens post 1150 er fulgt opp i forslaget til statsbudsjett for 2024. Norges Bondelag vil understreke at gode jordbruksoppgjør som legger til rette for å redusere inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet og utjevner inntektsforskjeller mellom produksjoner, områder og bruksstørrelser; er viktig for rekruttering og investeringer for framtida for å sikre matberedskap og matproduksjon i hele landet.

Forutsetningene for gode avlinger vil variere fra år til år. Årets sesong ble krevende mange steder i landet, med tørke etterfulgt av flom og mye nedbør i innhøstingsperioden. I sesonger der været utfordrer matproduksjonen, kan landsdelene spille på hverandre. At Norge er et langstrakt land, er en styrke for beredskapen.

Vi har de siste årene lært mye om verdien av beredskap og matsikkerhet. Det er bare to år siden folk hamstret i butikkene, og man fryktet tomme butikkhyller. Krigen i Europa varer ved og det er ny intensitet i konflikten i midt-østen. Vi må ruste oss for en mer usikker framtid. Totalberedskapskommisjonen har slått fast at det må satses på mer norsk matproduksjon dersom vi skal ha en god beredskapsevne. Ved å ha en spredt matproduksjon, i hele landet, sikrer vi oss en så god matforsyning som mulig i både fred og krise.

Norges Bondelag stiller seg positivt til at Regjeringen bevilger 63 mill. kr til beredskapslager for korn. Vi ser fram til at Regjeringen i samråd med faglagene legger fram en plan for økt sjølforsyning opp til 50 % sjølforsyningsgrad.

Overgang til prosenttoll

Et sterkt tollvern er helt avgjørende for å kunne ha et bærekraftig landbruk over hele landet. Importen av landbruksvarer er mer enn doblet de siste ti årene, fra 45 mrd. kr i 2012 til 103 mrd. kr i 2022. Kaldt klima, små bruk spredt over hele landet, høye kostnader og høye krav til standarder gjør oss lite konkurransedyktige på pris. Et av få grep regjeringen kan ta for å styrke tollvernet og som Hurdalserklæringen legger opp til å bruke, er overgang til prosenttoll. Gjennom WTO-avtalen har Norge rett til å benytte både krone- og prosenttoll.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Kronetollen har blitt stadig svekket gjennom inflasjon siden innføringen i 1995. Mange produkter får derfor sterkere vern gjennom å gå over til prosenttoll.

Ved behandlingen av årets jordbruksoppgjør vedtok Stortinget (Vedtak 868) å «*be regjeringen sikre norsk matberedskap og norsk matproduksjon gjennom et velfungerende tollvern, og at regjeringen i statsbudsjettet for 2024 går fra krone- til prosenttoll for enkeltprodukt for å sikre dette.*»

Regjeringen fremmer forslag om overgang til prosenttoll for 4 grønt-produkter (5 tollinjer). Det er Knollselleri, rødbeter, kålrot og issalat. I følge Budsjettnemnda for jordbruket utgjorde disse en førstehandsverdi på til sammen 340 mill. kroner i 2022. En omlegging til prosenttoll for disse omfatter da beskjedne 8 promille av samlet førstehandsomsetning i jordbruket. En omlegging av tollvernet for disse 4 varene er positivt, men langt fra nok for å «sikre norsk matberedskap og norsk matproduksjon», slik Stortinget ønsker. For å få et større bidrag til dette, må tollinjer for volumtunge varer legges om til prosenttoll, slik som kjøtt, potet, frukt og meierivarer. Vi vil understreke at en omlegging ikke vil gi seg utslag i høyere matvarepriser nå, men skape et framtidig handlingsrom for prisuttak basert på tilbud- og etterspørselsfunksjoner. **Norges Bondelag ber Stortingets Næringskomité bidra til å få lagt om flere tollinjer. Om ønskelig sender vi over en prioritert liste over tollinjer.**

Inntektsgap

I Prop. 1 S (2023-2024) for Landbruks- og matdepartementet s. 27 vises det til vedtak nr 35, vedtaks punkt 29 for statsbudsjettet 2022, hvor Stortinget ber regjeringen legge fram en forpliktende og tidfestet plan i løpet av 2022 for å tette inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet. Regjeringen sier de arbeider for å få fram saken så fort det er forsvarlig. Norges Bondelag vil minne om at Grytten-utvalget la fram sin NOU 3. oktober 2022 og at det nå har gått 10 måneder siden departementet fikk inn høringsinnspill til NOU'en. Vi etterlyste også fortgang i saken i vårt innspill til fjorårets statsbudsjett. Det er nå helt avgjørende at Stortinget får gjort nødvendige avklaringer slik at Budsjettnemnda for jordbruket til kommende jordbruksforhandlinger får nok tid til å utarbeide et grunnlagsmateriale som kan måle inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet. **Norges Bondelag ber Stortingets Næringskomité bidra til fortgang i saken.**

Melkekvoter – fritak for beregnet personinntekt ved salg.

Norges Bondelag mener det er hensiktsmessig at melkebønder i større grad eier egen kvote, framfor å leie. Dette ønsket er også uttalt av Stortingets Næringskomité tidligere. Vi er tilfreds med at regjeringen i forslag til statsbudsjett følger opp forutsetningen fra jordbruksavtalen om å gi fritak for personinntektsberegning på gevinst ved salg av kvote der kvota selges separat fra gården.

I noen få tilfeller ser vi at kvoter er blitt balanseført i samdrifter (deltakerlignede selskaper). Fritaket vil ikke omfatte slike tilfeller. For likebehandling av kvoteeierne, mener vi at også kvoter som er balanseført i samdrifter, må komme inn under fritaket.

Norges Bondelag ber Stortingets Næringskomité bidra til nødvendig lovendring for å frita kvotesalg som skjer fra samdrifta (selskapet), fra utdelingsskatt.

Veterinærdekning. Kap. 1142 post 60

Det er avgjørende for husdyrproduksjon at bønder får tak i veterinær når dyra trenger det. God veterinærtilgang er nødvendig infrastruktur for bonden av hensyn til god dyrehelse, dyrevelferd, mattrygghet og produksjonsøkonomi. De siste årene har utfordringene økt med veterinærdekning på vakt, men også på dagtid. De er ikke isolert til en bestemt del av landet, men er størst i områder med store reiseavstander og få husdyrbesetninger. I tillegg til å følge opp Regjeringens rapport om tilgang på veterinærtjenester, er det nødvendig å øke både vaktgodtgjørelse og stimuleringsstøtte. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til veterinærdekning med 6,6 %. Vi viser til Veterinærforeningens beregninger for 2024, som sier at bevilgningen må økes med ytterligere 76 mill. kr, til 272 mill. kr. **Norges Bondelag ber Stortingets Næringskomité bidra til å styrke veterinærdekningen mer enn budsjettforslaget legger opp til.**

Mattilsynet. Kap. 1115

Mattilsynet må ha driftsressurser til å gjennomføre tilsyn med dyrehelse, dyrevelferd og mattrygghet i hele landet, samt ha god beredskap og oppfølging av dyresykdommer. Med ny risiko knyttet til afrikansk svinepest i Sverige og flere langvarige og komplekse hendelser, er en opprustning riktig. Norges Bondelag støtter økningen i tildeling av midler til Mattilsynet. Det er avgjørende at Mattilsynet får tilstrekkelig ressurser for gjennomføring av nødvendige investeringer i digital utvikling for å nytte tilgjengelige data, kompetansen til inspektørene bedre, differensiere regelbrudd, risikovurdere tilsyn og øke effektiviteten på sikt.

Bionova

Norges Bondelag vil videreutvikle Bionova som et redskap for å oppfylle landbrukets klimaplan og klimaavtalen mellom jordbruket og staten. Vi støtter Regjeringens forslag til økt bevilgning med 83,6 mill. kr. Norges Bondelag vil understreke at disse midlene inkludert verdiskapningsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling, skal gå til landbruket og at det fortsatt er behov for omlegging innenfor veksthussektoren.

Med hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Bjørn Gimming

Sigrid Hjørnegård

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Stortingets næringskomité		Stortinget	0026 OSLO